

VESTNIK

NOTICIERO

V-VI

1973

XXIV

VESTNIK je glasilo slovenskih svobodnjakov, vključenih, v ZDSPB. Izdaja ga konzorcij. Predsednik Edi Škulj, Ramón Falcón 4158, Suc. 7, Buenos Aires. Ureja uredniški odbor. Naslov uredništva in uprave: Ramón Falcón 4158, Sucursal 7, Buenos Aires.

VESTNIK (Noticiero) es el informativo de los combatientes anticomunistas eslovenos. Editor y redactor responsable: Eduardo Škulj, Ramón Falcón 4158, Sucursal 7, Buenos Aires.

VESTNIK (Noticiero) is the voice of slovenian anticommunist veterans.
Ovitek: arh. Jure Vombergar

Imprenta: Talleres Gráficos Vilko, Estados Unidos 425, Bs. Aires (33-7213)

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 1.144.379

VSEBINA: Molitev sv. Frančiška Asiškega — Maj 1945 (odlomek iz Ukano) — Pomen emigracije in nje organizacija (Marko Kremžar) — Politični realizem — pot do slovenske države (Rudolf Smersu) — Churchill je ustoličil Tita — Kmečki puntarji, predhodniki Vaških stražarjev in domobrancev (Zoran) — Nove knjige: Ivan Dolenc, Moja rast (Rudolf Smersu - Pavle Rant) — Razmišljanje ob Rebulovi knjigi Smer nove zemlje Dr. K.) — Matjaž Klepec, Teharje so tlakovane z našo krvjo — Brali smo — Pa berki — Naši jubilanti — Pisma uredništvu.

Naročnina: Argentina 2.000 pesov (20.— Ley 18.188) Južna Amerika: enakovrednost v dolarjih, ZDA, Kanada: 4 dolarje, Evropa: enakovrednost ameriško-kanadske naročnine. Za letalsko dostavljanje doplačati 3.50 dolarje.

Soborcem in naročnikom v Argentini: članarino in naročnino za Vestnik lahko poravnate tudi v Dušnopastirski pisarni.

VESTNIK - NOTICIERO

1973 - 5/6 — 21. 5. 1973

Director: Eduardo Škulj, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires (7)
Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 1.144.379

Molitev sv. Frančiška Asiškega

*Gospod, napravi iz mene orodje miru;
kjer je sovraštvo, naj prinesem ljubezen,
kjer je žalitev, naj nosim odpuščanje,
kjer je nesloga, naj prinašam slogo,
kjer je dvom, naj prinašam vero,
kjer je zmota, naj prinašam resnico,
kjer je obup, naj prihajam z upanjem,
kjer je žalost, naj prinesem veselje,
kjer so temé, naj postavim luč.*

*Gospod, daj da bom bolj tolažil, kot iskal tolažbe,
bolj razumeval, kot iskal razumevanja,
bolj ljubil, kot pričakoval ljubezni.*

Ob letošnjem spominskem dnevu vseh padlih se spominjamo v molitvah vseh, ki so pred nami odšli; se utrjujmo z vero, ki je bila v domobranski vojski, zločinsko pobiti po končani vojni, in ozirajmo se k Sv. Duhu, da bomo vedno in povsod znali korakati po poti Resnice k Resnici.

MAJ 1945

Kolona težkih vojaških kamionov je bobnela po razdrapani cesti v razžarjeno noč. Snopi migetajočih luči so poplesavali po drvečem železju, ki se je zavijalo v oblake prahu. Vijugasta cesta je izginjala med griči in se približala temni ploskvi gozdov, ukletih v plesoče sence.

Stotnik Valjhun je sedel tik za kabino, na koncu strnjene vrste mož s sklonjenimi glavami. Kakor klavna živina so bili natlačeni v vozilu, prekritem s plahutojočo ponjavo. Kolesa so grdo poskakovala po škrbasti cesti. V njihovem ritmu so poskakovali tudi jetniki ter požirali prah in bencinske hlape. Valjhunu se je od gnusa dvigal želodec. V nosnice mu je silil kislast vonj smrtnega strahu. Dvignil je zvezane roke k razpokanim ustnicam in skušal z zobmi odviti žico, s katero so mu bili zvezali roke. Sprva v tem svojem početju ni videl smisla, toda neki notranji gon mu je veleval, naj si osvobodí roke, in mu zbuja motno upanje na rešitev.

Prašno temo so polnili vzdih, molitve in kletve. Od ljudi, s katerimi je bil skupaj v vozilu, jih je poznal le nekaj. Ob izhodu s kamiona so sedeli štirje stražniki, oboroženi s šmajserji, ki so jih pestovali na kolenih. Kadili so in se niso dosti menili za jetnike in njih tegobe.

„Kam nas zdaj peljejo? Kam?“ je javkal nekdo v sredini tako dolgo, dokler mu ni eden od molčečih mož, z upognjenim, v usodo vdanim hrbtom, jezno zabrusil: „Molči že vendar! Saj je vseeno, kam!“

S tem, kam jih peljejo, se je ukvarjal tudi stotnik Valjhun. Rekli so jim, da jih premeščajo v drugo taborišče. Če bi bilo to res, bi mu bilo vseeno. Navadil se je že barak, bodoče žice in zasliševanj. Če bi le prišli v tak položaj, da bi mogel pobegniti! Odkar je prišel v roke svojim nasprotnikom, se ni nikoli nehal ukvarjati z mislijo na beg.

Nekaj časa je z zobmi odvijal žico, ko pa se je utrudil, se je predal ubijajočemu ritmu kolen in v spomin mu je kanila grenka kaplja, vroča kot raztaljena smola. Pravzaprav je bil razočaran nad vsem svetom. Tudi nad prijatelji in nad samim seboj. Kot v bolnih, vročičnih sanjah se mu je vračala v spomin preteklost. Že nekaj časa ni imel več občutka, da še živi. Bilo mu je, ko da lebdi med večim snom in življenjem. Oba pola, smrt in življenje, sta ga privlačila z enako močjo...

Vse je laže preboleti kot izdajo prijateljev. Vse je laže oprostiti kot to, če so ti izmahnili tla izpod nog...

Na Koroško so se srečno prebili. Bataljon partizanov, ki jim je zastavil pot na dravskem mostu, je pobila skoraj do zadnjega esesovska enota in odprla umikajočim se pot do Angležev. Veselili so se jih kot resnih angelov. Kot nebes! Pa so jih strpali v taborišče...

Potem so jim neko poldne le sporočili radostno novico, da jih bodo ponoči z vlaki odpeljali v Italijo, kjer jih pričakujeta njihov štab in politično vodstvo; od tam pa bodo skupaj s četniki udarili v Slovenijo. Morda je Hacin le govoril resnico? Valjhunu je bilo žal, da ga je po krivem obsojal. Mali ljudje nikdar ne vedo, kaj snujejo veliki...

Lokomotiva je zapiskala kot nočna ptica, ki gre na grabež. Natlačeni v živinske vagonne, so najprej peli in se šalili. Vrnilo se je nekdanje bojvniško razpoloženje. Osvobodili bodo domovino! Tudi Valjhun je pel z njimi:

bim bom, bim bom, bim bom...

oj, ti boš meni zvonil, kadar jaz umrl bom.

...oj, ti vojaški boben, ti boš moj poslednji zvon.

Potem je nekdo ugotovil, da so vrata vagonov od zunaj zaprta, kar je Valjhunu porodilo prvi sum. Kmalu potem, ko je skozi zamrežena okna tovornih vagonov in reže sinil dan, se je vlak ustavil. Valjhun se je dvignil in pogledal skozi zamreženo okence. Prebral je naslov železniške postaje.

Skoraj omedlel je od presenečenja in obupa. Na tabli je pisalo: Jesenice. Na poslopju so vihrale zastave z zvezdo in vsa postaja je bila obkoljena z vojsko...

„Doma smo!“ je kriknil in zdrsnil na pod. „Izdani!... Vrnjeni partizanom!“

To kar se je zgodilo potem, mu je ostalo v zavesti kot strup v telesu. Nekaj noči zapovrstjo se mu je v grozno spačenih prividih nenehno vračalo v spomin. Na strehah vagonov so zaslišali težke korake, ki so odmevali, kot bi kdo hodil po krstah. Zaslišali so glasove, vojaška povelja. Dojemali so jih kot bi bila izrečena v nekem tujem jeziku. Vmes je zvenčala kovina zaklepov strojnic in pušk...

Mednje se je razlil obup, kot ga začutijo živali, zavite v vrečo, obsojene na utopitev... Potem so zaslišali glas po zvočniku. Bobnel je tako močno, kot bi se oglašal sam Bog z gore Sinaj:

„Domobranci! V rokah Jugoslovanske ljudske armade ste, ujetniki! Pozivamo vas, da mirno oddaste orožje! Vsak poskus odpora bomo strli s silo!“

Po vagonih je završalo kot v uljnaku. Nekaj trenutkov je bilo kot v blaznici. Dva nista bila enakih misli, kaj naj storijo. Vendar izbire ni bilo velike. Nekateri, preobremenjeni z vestjo, so se sami ustrelili, drugi so nori, tretji so od strahu otrpnili...

Iz vagonov je pricurjajala kri, pomešana s scanino. Z vsem tem se je pomešal zadah železovih izparin od plavžev, da je šlo ljudem na bruhanje.

S treskom so se odpirala vrata vagonov. Vanje so zijala žrela mitraljezov, ki so stali drug ob drugem. Vsak poskus odpora bi pomenil gotovo smrt. Vdaja pa je kljub temu zbujala rahlo upanje na rešitev.

Oddali so orožje zmagovalcem.

Kako strašno so bili ogoljufani! Ljudje so svinje, svinje, svinje! Gorje jim, ki to spoznavajo prepozno! Evropa umira s krščanstvom vred. Vse je laž in gnusoba, vse je blaznica! Tu ni več trdnih tal. Svet je rdeči kaos, nič več ni neoskrujenih besed, nič več svetega, to je sramotilna ploščad s vonjem padlih žrtvenikov! Aristokratski buržujski svet se je sparil s komunizmom in nje, domobrance, kot klavno živino poslal na žrtvenik...

Valjhun je mislil, da mu bo počilo srce... Sklonil je glavo in oddal orožje...

Plahta na stranici kamiona se je odvezala. Zavihrala je in zlezla v prah kot zastava dokonno poraženih in osramočenih. Valjhun je obrnil glavo in se zagledal v bežečo noč. Globoko je zajel sveži zrak. Ko se je prah razkadil, je pogled zdrsnil z zvezdnega neba na črni obris gorovja. Stresel ga je mraz in temna slutnja mu je za hip ohromila misel... Lok gora je bil opog-njen kot hrbet prežeče zveri... Kočevski Rog... Njegova usodna gora, obiskovala ga je v blodnjih sanjah... Iz teme se mu je prikazoval blede, večnost otrpli obraz župnika Oblaka. Besede njegove grozotne vizije so padale vanj kot črno komenje z neba...

Kot v sanjah je kriknil: „Kočevski Rog!“

Če bi bili ljudje do soljudi človeški, bi se on, Valjhun, rešil. Potatil se je. Pa kaj ko so drug drugega pehali v močvirje in smrt... Tudi o njem so vedeli povedati več, kot je vedel on sam. Sprva se je uspešno zagovarjal. Da ni bil v nobenih bojih, je trdil. Intendant da je bil. Celo svoje pravo ime je prikril. Povedal je ime poročnika svojih let, ki so ga na umiku ubila letala. Nekaj časa so mu verjeli. Ko pa je spet prišel na zasliševanje, se mu je preiskovalni oficir smejal v obraz: „Zdj ste vsi intendant, kuharji in skladiščniki! Nihče ni poveljeval, nihče streljal, nihče ovajal Nemcem, nihče vodil bratomornega boja.“

Rog se je usodno bližal.

... Takrat so gorele Hinje. Nebo nad gozdom je bilo krvavordeče. Zda pa je čisto in blesti se kot ploskev črnega diamanta... Pogled na to goro

mu je tudi takrat zbudil tesnobo... Zdaj pa se je tesnoba spremenila v grozo...

Kolona avtomobilov je zavozila v gozd. Mimo njih so brzela črna debela najbolj osamljenega sveta. Bilo mu je, ko da vro skozi njegovo zavest šumeče sanje in plapolajoči ognji. Spomnil se je Balantiča in njegovih verzov, ki jih je prebral tolikokrat, da jih je znal na pamet. Njegove besede so se prepletale s kriki gozda. Nepretrgoma so odmevali rezki rafali, kot bi se v njegovih globinah razvijala bitka. Ob butanju teles, ko so preskakovala korenine in jame, je čutil nemirne utripe src. Ni vedel, kaj počne. Nagonsko si je z zobmi zrahljal žico že toliko, da je lahko potegnil roke iz nje. Potem se je naslonil in v njem so odmevale besede pesnika, ki je s puško v rokah zgorel v Grahovem: ...na naklu smrti srp pozvanja, že v žoltem snopu groze plapolam... brez brižev, rož, grobovi sami... joj, lep je molk s prstjo zasutih ust... konec je blizu...

Nekdo ob njem je na glas zajokal... Vstal je vojni kurat, dvignil je roke nad glavo in na glas molil:

„Moj Bog, moj Bog, usmili se nas in nam odreši duše...“

Valjahunu so zvenele besede: ...o zemlja naša krušna mati... k tlom se bom obrnil, ni mi za drobtine zvezd in ne za veletok neba... ojoj, padal sem v strašne mreže... poklički k soncu me na sinji prod... ti si nebo in zemlja...

Kolona se je počasi ustavljala. Pokanje je bilo čedalje močnejše. Bilo jim je, kot bi v njivo klasja zavel vihar...

Valjahunov pogled je steklenel. Premikal je suhe ustnice, kot bi zlogoval... mlakuže senc so vedno ožje, vse tiše žalost v svetlem srcu pivka, kaj bi z bridkostjo ob slovesu, bilka, zdaj pridi smrt, odvrigel sem orožje...

Vse, kar se je dogajalo potem, je bil spomin, kakor boleč urez z britvijo. Stroji so se ustavili. Vase jih je sprejel tekoči trak, ki jih je nosil v pogubo, nezmotljivo, kot predmete serijske proizvodnje.

Na obeh straneh so stali stražarji drug ob drugem, z brzostrelkami v rokah, togo in trdno kot drevesa. V vrstah po pet in pet so jih pomikali proti žgočemu bobnenju. Nenadoma je zazijala pred njimi temina brezna. Rob, kjer se je svet končal in se je začinjala nedoumljivost globin... Proti njemu so šli pohlevno, dokler jih ni požrla zemlja...

„Moj Bog, moj Bog, odpusti mi moje grehe,“ je zašepetal Valjahun, tik preden se je približal robu. Njegovim predhodnikom so brizgnile temne sence v hrbet ogenj. Na usodnem robu se je spotaknil in z žvižganjem zrnja v ušesih je padal v žrelo teme. Nekajkrat se je odbil ob skalnih čeljusti podzemlja in pristal na mehki gnusobe. Njegove oči je objela tema, iz kakršne se je porodil svet in v kakršni bo tudi utonil. Otrpnil je v grozi. Zalivali so ga vzdih, škripanje z zobmi in trzanje zamirajočih udov. Nanj so padala trupla in ga zaispala v uničujočo težo. Topli curki krvi so mu zalivali obraz, oči in roke. Nekatera trupla so se odbijala in bobnela globlje v prostore podzemskega brezna. Kriknil bi bil na pomoč, pa mu je tuja kri zalivala usta. prostil si je roke. Branil se je umirajočih, ki so grabili drug po drugem. Skoraj zasut s trupli se je le izvlekel izpod njih in se zavlekel pod previs, ki ga je ščitil toliko, da se ni zadušil. Pretipal se je od glave do bosih pet in ugotovil, da je samo opraskan. Znorel bi bil, vzel bi si življenje, če bi ga imel s čim, tako pa mu ni preostalo drugo, ko da se začne boriti z umirajočimi. Metal jih je s sebe. odraval na rob, da so strmoglavili v globino. Ranil se je na njihovih zobeh in nohtih...

Na robu brezna so prasketale brzostrelke. Njihovi hudobni prebliski so mu slepili oči, ki so gledale mrliške maske sobojevnikov, prežetih z zadnjim sovraštvom in razočaranjem. Velike oči, kakršnih še nikoli ni videl... To je bila belina ničā, brez zenic... Roke kot krepilji poginjajočih ptic... Gnetenje trupel — ni vedel, ali je to boj ali prijateljsko objemanje.

Ognjena predstava pekla je zvođenela. Curki krvi po njegovem telesu so žgali kot raztaljeno železo. Mislil je, da bo poblaznel od glasov. Tu ni bilo več besed. Samo kriki. Kot bi se zילו zvonjenje stoterih zvonov k velikonočnim procesijam, kot bi tulile vse sirene sveta, rjovele zveri, ki se plazijo, tekajo ali letijo... Bili so to glasovi rek, spočetja ali konca, ki mori vse živo. Bil je to jok in krohot... Grgranje in klokotanje voda... Zvenčanje jekla, ki udarja ob jeklo, hrstenje lesa in lomljenje kosti... Jok vseh vetrov in cviljenje...

Zamolklo mu je tolklo srce in izgubil je občutek za čas. Mislil je da mu bodo popokale vse kite in žilice.

„O, križani, kako sem objokoval tvoje muke, toda o smrti nisem vedel nič, dokler nisem spoznal, kako težko je življenje...“

Roke so mu omagovale, čeprav mu je volja velevala, naj se bori za obstanek. Trupla so ga prekrivala, zalivala ga je kri, brizgajoča in slana. Polnila mu je usta, gosta in slana kot morje, ki se zaganja v obalo...

Glasovi umirajočih so se spremenili v en sam zdihljaj. Kot bi bila smrtno zadeta zemlja...

Potem je izgubil zavest. Odtavala je bolečina in bilo mu je, kot bi z dušami umrlih potoval med mrtve planete...

Naslednji dan se je prebudil iz nezavesti. Sprva je mislil, da se je zbudil iz sanj ali da je na onem svetu. Z roba brezna je padal slepeč curek svetlobe tako strmo, da si je z roko zakril oči. Pomislil je, da se je sonce približalo zenitu. Šele ko je luč presekala senca človeka s puško in segla zlomljena v brezno, se je dodobra zavedel, kaj se je zgodilo. Z vseh strani so ga obdajala ledena, od krčev stisnjena trupla... V mračini so bili udje prepleteni med seboj kot korenine, obrazi pa so bili kot grude skal. Z nadčloveško močjo se je izvlekel iz objema mrtvih. Žeja mu je malone prežgala goltanec. Po koži pa ga je žgala strnjena kri. Dušo mu je davila tišina podzemlja. Sam ni vedel, zakaj je začel plezati po nagrmadenih mrtvokih proti luči. Ali je bila to želja po smrti ali sla po življenju? Kajti senca stražarja je smuknila zdaj sem zdaj tja kot nihalo ure.

Po mrtvih je prilezel na rob in obstal, oslepljen od razkošnega sonca, ki je viselo nad katedralami smrek, ko da bo vsak čas padlo na zemljo.

Nenadoma se je stražar obrnil in ga zagledal. Srečala sta se z očmi. Pred seboj je imel sedemnajstletnega dečka s puhom pod nosom in zvezdo na kapi. Fantu je zatrepetala v očeh groza. Umaknil se je za dva koraka, snel z rame puško in jo nameril vanj. Roke so se mu tresle, kot bi imel mrzlico. Gledal je v človeka, prepojenega s krvjo od peta do las, kako se dviga, kot bi prilezel iz ognjenega središča zemlje. Njegove oči so sijale kot dva plamena, nadzemesko žalostne, naravnost vanj...

Fantu je groza ohromila ude. Valjhun pa je kot prikazen lezel naprej in se mukoma potegnil čez rob na trdno zemljo. Počasi je vstal in se začel prestopati, kot bi bil lesen.

Stražarja ni spustil z očmi, kot bi vedel, da ga lahko pogubi vsak napačen gib. Zazdelo se mu je, da bi mu celo lahko vzel puško, ne da bi se fant branil. Toda v njem ni bilo ničesar več, kar bi ga sililo v tveganje. Zavil je stran od njega. Še enkrat ga je pogledal, potem pa je izginil med sivimi debli. Stran od poti, ki so jo razžrla kolesa kamionov, in stran od vseh brezen...

Bil je že daleč v gozdu, ko je v smeri, od koder je bežal, počil strel, kmalu nato je zadržalo nekaj rafalov. To je bil znak za alarm. Pognal se je v tek. Lovil je sapo in padal. Nevarnost mu je izostrila čute. Blodnja po neznanem gozdu je zanj gotovo smrt, beg pa morda rešitev...

Sonce se je rahlo nižalo, ko je z južne strani gozda zaslišal glasove zasledovalcev. Sem in tja je počilo tudi drugod. Vedel je, da bi ga s tem radi zmedli. Kaj naj napravi? Ali naj se jim skrije ali beži? Odločil se je, da bo bežal. In bežal je. Glasovi so bili kot udarci po bobnih strahu. Gonili

so ga, dokler mu niso pošle moči. Padel je po tleh in sunkovito dihal. Mislil je, da bo od naporov izdihnil. Tudi če bi prišli za njim, ne bi mogel več bežati. Na srečo pa jih ni bilo.

Dolgo je ležal. Ko je čutil, da se mu moči vračajo, se je dvignil. Žeja ga je žgala, da je grizel stebila mladih drevesc in srkal njihovo vlago. Šel je naprej v gozd, za soncem, proti zahodu...

Razprostrl je roke, da bi se dotikal mahu in trav... Kakšna sreča je živeti en sam dan! Spet je slišal brenčanje žuželk in petje ptic in čutil toploto sonca...

Naslednjega dne je na obrobju gozda naletel na samotno kmetijo. Precej daleč pod njo se je razprostirala vas. Tja si ni upal. Dolgo je oprezal. Šele ko se je prepričal, da sta pri hiši le dva starejša človeka, mož in žena, se je napotil k njima. Bolj od vsega ga je tja gnala žeja.

Ženska je pravkar jemala vodo iz vodnjaka. Ko ga je zagledala na dvorišču, se je pokrižala. Na ves glas je poklicala moža.

„Vode, vode...“ je zaprosil.

Dal mu je poln korec.

Oba sta ga gledala, kako pije. Kot razsušena, razpokana zemlja...

„Od kod?“ je vprašal kmet.

Valjhun je pokazal z roko proti gozdu.

„Streljajo?“

„Ja,“ je pokimal.

Povabila sta ga v hišo. Dala sta mu jesti. Ženska pa mu je nanosila v čeber vode, da je zmil s sebe kri. Trdno je bil prepričan, da je pri svojih ljudeh.

„Koliko časa ste bili pri njih?“ je vprašal mož.

„Kako mislite? Kje?“

„Pri belih!“

„Le nekaj mesecev, pa še to le kot intendant.“

„Ali pobijajo vse od kraja?“ je suho vprašal mož.

„Menda vse, kar jim je prišlo v roke.“

„Ubogi ljudje,“ je dejala ženica. „Mislili smo, da bo konec, ko so Nemci odšli.“

„Pa ni in nemara še ne bo,“ je dejal Valjhun.

„Kam pa?“ ga je povprašal mož.

„Kam? Drugam mi ne kaže kot čez mejo...“

„Kdaj pa nazaj?“

„Najbrž nikoli več...“

Zahvalil se je obema in se poslovil. Ko je zapiral vrata, mu je pogled obvisel v kotu na hišnem Bogu. Novo življenje je mogoče samo ob odpustitvi, je pomislil, sicer bi se lahko iztrebili do zadnjega...

Izginil je v gozd. Z roba se je ozrl. Na pragu sta stala mož in žena in strmela za njim. Kako dober in kako naiven je slovenski človek in kako lahek plen za politike! On si bo enkrat za vselej umil roke. Če se mu bo le posreči priti čez mejo...

Tri dni je potreboval, da se je prebil v okolico Črnega vrha. Tako se je znašel pri svojih ljudeh. Oglasil se je pri tistih, ki so bili med vojne njegovi obveščevalci in so pomagali spravljati pod rušo terence. Deset hiš je obredel, pa ga ni hotel nihče sprejeti, da bi se odpočil. Dali so mu jesti in piti in ga nato odpravili. Potem se je prebil skozi Trnovski gozd in prek Banjške planote do Soče. Zaupniki so mu svetovali najvarnejši prehod čez mejo. Rekli so, da je meja na stiku hribovia z visokogorjem najmanj zasedena, ker menijo, da je reka Soča sama dovolj nevarna ovira.

Ustavil se je v gozdu, od koder je videl svetli trak rečnih valov.

Čakal je noči. Ob vodi je slišal lajanje psov in odmeve puškinih streljav. Čez reko drži pot v novo življenje. Prav tu, kjer ni mostov... Moral je

bo preplavati. Bal se je zavratnih valov, toda moral je tvegati. Svoj čas je bil dober plavalec.

V mraku se je skozi veje blestela hitra vodna površina. Ko da ta svetli tekoči trak deli svet na dvoje. Kdo ve, ali bo našel pot v svet miru? Izpolnilo se je vse kaj drugega, kot je upal. Borili so se z mečem in z mečem so pokončani. Jezus pa je rekel, da njegovo kraljestvo ni od tega sveta. Valjahun ni šel po pravi poti, moral bi bil postati duhovnik in ne pravnik, umakniti bi se moral od politike. Kdove, če je prišel čas, ko se bo izpolnila preokba volje Gospodove? Spomnil se je besed iz svetega pisma:

„Prekovali bodo svoje meče v lemeže in svoje sulice v srpe. Ne bo dvignil narod proti narodu meča in ne bo se več učil bojevanja. Sedeli bodo vsak pod svojo trto in pod svojo smokvo, ne da bi jih kdo vznemirjal.“

Ko se je lajanje oddaljilo, se je splazil skozi grmovje. Bil je že blizu reke, ko ga je ustavil rezek „stoj“. Pognal se je in krogle so mu zapiskale okoli glave. Skočil je v vodo in plaval. Spremljali so ga visoki beli curki...

(Odlomek iz knjige Ukana, tretji del, str. 835—845, avtor Tone Svetina, bivši komisar in komandir ene izmed čet v Prešernovi brigadi, 7. udarnega bataljona in jurišnega bataljona 31. divizije (Triglavske) IX. korpusa, zdaj v vodstvu KPS. Knjigo je izdal Zavod Borec v Ljubljani 1971.)

Pripomba: Trideset let je že skoraj preteklo, da so končno le začeli priznavati umore po vojni. Deset tisoč mladih življenj, nasilno pobitih, ni mogoče utajiti. A vse to je premalo, dokler narodu ne dajo svobodo.

In še ena pripomba: Zgolj osebna razmišljanja stotnika Valjhana smo izpustili, kajti oseba, iz katere je Svetina ustvaril podobo tega stotnika, ni bila vrnjena iz Vetrinja, ampak zajeta drugod. Naj torej Svetina sam pove njegovo ime.

Priporočamo v branje vsem, ki brez potrebe sodelujejo z današnjim režimom doma.

Marko Kremžar

POMEN EMIGRACIJE IN NJE ORGANIZACIJA

Pri oblikovanju teh misli so sodelovali: Marijan Eiletz, Stanko Jerebič, Aleš Kralj, Milan Magister, Pavle Rant in Zorko Simčič. Prirejeno za predavanje pri SKAD 1967.

(Nadaljevanje)

Ne bodo pa narodi le izgubljali članov v breznarodni masi, marveč bodo iz te mase tudi črpali novih pripadnikov, iz ljudi, ki bodo začu'ili, da ni mogoče plodovito živeti, če notranje ne pripadajo nekemu konkretnemu občestvu.

V tej perspektivi, kakšna naj bi bila slovenska pot? In na tej poti, kakšne naj bi bile naloge nas Slovencev, ki živimo v svetu?

Naša ideološko politična emigracija ima trojno nalogo:

— Gojiti med seboj in posredovati ostalim narodovim delom živ ideal demokratične družbe, grajene na podlagi krščanskega idealizma, v nasprotju s totalitarno miselnostjo in materialistično prakso trenutnih oblastnikov v domovini.

— Ohranjati objektivni pogled na obdobje naše revolucije kot protitež sliki, ki jo domač upravni aparat še vedno širi in ji hoče vsifiti narodni zgodovini kot resnico.

— Upravljati in ustvarjati slovenske duhovne, kulturne in materialne dobrine izven slovenskega kulturnega ozemlja, ter jih posredovati ostalim narodnim delom po svetu, z drugimi besedami: ustvariti mora „Slovenijo v svetu“, v domovini, ko domač državni organizem nima za to delo razumevanja, na sposobnosti, niti moralne legitimacije in avtoritete, da bi mogel to izpeljati, tudi če bi hotel.

Jasno je, da tisti trenutek, ko se doma razmere spremene, tako prva kakor druga naloga ne bosta več aktualni, kajti naloga gojenja krščanskega idealizma in ohranjanje objektivnega pogleda na revolucijo bo prešla na politično in ideološke skupine, ki bodo upajmo, svobodno delovale v ožji in širši domovini. Ko napoči ta trenutek, bo postalo jasno, bolj kakor je morda sedaj, da je tudi naša emigracija, čeprav politična, vendarle sestavni del slovenskega izseljenstva, ki ima v našem narodnem telesu stalne in ne le začasne vloge. Slovenci v svetu namreč, za katere smo še včeraj mislili, da so kot izseljenci za narod nujno izgubljeni, polagoma dobivajo vedno jesnejšo nalogo v narodnem razvoju.

Ko je pred nekaj sto leti versko preganjanje pognalo nekatere sektore iz Evroje na tedaj še divji ameriški sever, ti begunci verjetno niso mislili, da so, s tem ko so reševali svoja ideološka izročila, nehote tudi širili vpliv svojega, to je angleškega naroda. Bili so v prvi vrsti ideološka emigracija, a prav kot taki so izvršili tudi svojo gospodarsko in politično nalogo.

V podobnem položaju se nahajamo mi. Naloge naše emigracije so med seboj neločljivo povezane. Le izpolnitev prvih dveh — gojenje in posredovanje krščanskega idealizma in smisla za demokracijo, pa propagiranje objektivnega pogleda na dobo revolucije — nam more zagotoviti uspeh pri nalogi, ki bo, morda prav kmalu, bistvene važnosti za obstoj vsega naroda.

Pa tudi obratno je res. Le če bomo duhovno in materialno rasli, bomo ostali pri življenju in moči, da izpolnimo nalogi, ki jih kot specifična politične emigracija imamo.

Vloga izseljenstva v slovenskem narodu

Čeprav je res, da vsaka emigracija izgublja svoje člane, je prav tako res, da je dotok v emigracijo z osrednjih delov narodnega telesa — stalen.

Pregled zadnjih osemdesetih let našega narodnega življenja kaže, da je emigracija stalna postavka v naši narodni stvarnosti. Neprestano živi izven slovenskega strnjeno naseljenega ozemlja od 15% do 20% naroda in kot kaže, bo ta odstotek zaradi gospodarskih razmer v bodočnosti še naraščal. Če je pred desetletji, zaradi razdalj in slabih zvez in stikov, bil ta del naroda nujno izgubljen, danes, ko se je zemeljska obla skrčila na nekaj ur poleta, to ne drži več. Upravičeno smemo trditi, da tako slovenski talenti kakor slovenski kapital v svetu niso več nujno rana, skozi katero narod izgublja svojo življenjsko silo, marveč, da utegnejo biti to slovenske postojanke v svetu. Zato tretja naloga emigracije, za katero smo rekli, da je ustvarjati in upravljati slovenske duhovne, kulturne in materialne dobrine izven slovenskega narodnega ozemlja, ni omejena na čas, ko vlada doma diktatura, marveč je stalna dolžnost vseh Slovencev, ki živijo v svetu.

Če bi naš narod ne bil eden najmanjših na svetu, bi bila naloga naše emigracije sicer ista, odgovornost in teža pa, ki padata na vsakega posameznika, na vsakega izmed nas pri tej nalogi — bi bili mnogo manjši.

Pri velikih narodih so že po vsem svetu razpredeni gospodarski interesi pa tudi kulturna pomembnost tolikšni, da posamezni člani njihove narodne skupnosti v zdomstvu bremena odgovornosti osebno skoraj ne čutijo. Pri malem narodu pa je drugače. Bodisi na svojem lastnem ozemlju bodisi v svetu se mora mali narod za obstoj boriti. Ne z masovnimi — marveč z manjšinskimi sredstvi: kvalitete, žilavosti in volje.

Pri tem pa so osebna odgovornost — pa tudi osebna zasluga in zadoščenje — ki jih prejema vsak posamezen član majhne narodne skupnosti — večje!

V našem primeru je jasno, da je vsak član naroda do gotove mere odgovoren za življenje in smrt vsakega narodovega organizma. Narod bo živel toliko časa, dokler bodo njegovi člani skupno čutili, si med seboj pomagali, in kot narod živeti — hoteli.

Tudi mi, Slovenci v zdomstvu, se ne moremo otresti osebne odgovor-

nosti za narodovo življenje in smrt. S tem namreč, da sodelujemo pri izvrševanju omenjenih treh nalog, ki jih ima emigracija, večamo življenjski potencial vsega slovenskega naroda, ne glede na razdalje, meje in politične režime, ki nas trenutno ločijo.

Se več! Pri izvrševanju tega poslanstva rastemo tudi mi sami osebno. S tem ko oblikujemo sebe, ne da bi se izkoreninili, dajemo slovenstvu nov, aktualnejši obraz, pomagamo sebi in narodu do globljih korenin v svetu.

Zakoreninjenost in povezanost emigracije

Za emigracijo je važno, da živi in se razvija vzporedno s svetom in vzporedno z ostalimi narodovimi deli tako kulturno, kakor gospodarsko in politično. To pomeni, da mora biti emigracija odprta tako svetu, kakor vsem delom domovine; zasidrana v deželah, kjer živi, pa tudi zakoreninjena v človeštvu.

Povezana mora biti emigracija ne le med seboj, povezati se mora z Zamejsko, to je obrobno Slovenijo (Goriško, Primorsko, Koroško) in tudi z osrednjimi deželami, to je z Republiko Slovenijo, kolikor je to zaenkrat možno.

Ta povezava pa naj bi bila trojna: kulturna, gospodarska in politična.

Kulturno delo je za narod najpomembnejše in za njegov obstoj in smisel brez pogojno potrebno. Človek pa ni le duhovno bitje in zato ni mogoče vztrajno in plodno kulturno delo brez zdrave materialne podlage, ki jo predstavlja tako biološko zdravje rodu, kakor trdnost njegovega gospodarstva.

Obramba in razvoj narodnega duhovnega in tvarnega premoženja pa kliče danes po takih jutri po drugačnih političnih sredstvih, povsod kjerkoli narod živi — pa bodisi da gre za narodno državo, narodno samoupravo v okviru večnarodne ali nadnarodne države ali za organizacijo naroda, ki živi v svetu.

Oglejmo si vsako od omenjenih vezi posebej.

Kulturna povezanost

Slovenska kulturna akcija je organizem, ki je na kulturnem polju prišel najbliže idealu, ki je: povezava vseh Slovencev, ki kulturno delujejo kjerkoli po svetu, ne morda v neko uniformirano organizacijo, marveč v nekak svetovni forum, v katerem naj bi se izmenjavala mnenja, izkušnje

in izsledki med našimi znanstveniki in kulturnimi delavci, ki so zaposleni v kulturnoznanstvenih centrih vsega sveta, ne glede na to, odkod prihajajo. da imajo le kot skupno izhodišče točko: ljubezen do Resnice. Naloga tega vseslovenskega kulturnega foruma naj bi bila tudi predstavljati nas kulturno v svetu, biti posrednik idej. Potreba pa bi bila tudi predstavljati nas kulturno v svetu, biti posrednik idej. Potreba pa bi bila tudi omogočati našim znanstvenikom objavo njihovih del v svetovnih jezikih, organizirati jim osebne stike med seboj s potovanji in študijskimi tedni na medkontinentalni podlagi, organizirati izmenjavo dijakov iz dežele v deželo, organizacija študija na tujih univerzah, sistematično iskanje štipendij za naše akademike in mlade diplomirance po vsem kulturnem svetu, študijska potovanja pod vodstvom profesorjev — vse to in še kaj bi moralo biti v našem kulturnem programu, poleg rednega založniškega dela.

Taka kulturna akcija bi bila, ko se doma razmere spremene, nujno povezana z osrednjimi slovenskimi akademskimi ustanovami. Dokler pa doma svobode ni, mora biti središče tega delovanja v Zdomstvu. To središče pa, čeprav vezano na ozemlje neke države, naj bi bilo po duhu odprto vsem Slovencem, ki delujejo v svetu, in njegov končni namen: harmoničen razvoj slovenskih kulturnih vrednot izven meja Slovenije, vsemu narodu in po njem človeštvu v prid.

Za to pa je treba materialnih sredstev.

Gospodarska povezanost

Sredstva pa bo mogoče dobiti le, kadar bo slovensko gospodarstvo v svetu tako močno in pa primerno povezano. Zato je pogoj za izvedbo vsakega trajnejšega kulturnega programa, koordinacija slovenskega gospodarstva v zdomstvu.

S pridnostjo in talentom so naši obrtniki razvili svoja podjetja v manjše industrije, nekateri so se razmahnil s trgovino, skoraj vsi pa pridno večamo kapital tujih bank, kamor nalagamo svoje prihranke. Razmeroma le majhen del našega kapitala se steka v lastne finančne zavode bodisi v Argentini, bodisi v Kanadi, Avstraliji, Združenih državah in drugod. Zaenkrat so ta finančna podjetja le krajevnega značaja in niso med seboj povezana. Če pa bi zbrali kapital, ki ga Slovenci po svetu upravljamo, bi s presenečenjem ugotovili, da predstavljamo pomembno gospodarsko silo. Naši podjetniki bi laže postali velepodjetniki in trgovci veletrgovci, če bi imeli za seboj podporo skupnega kapitala.

Zamisel slovenskega podjetnika, ki ne najde odmeva pri tujem, bi se mogla uresničiti s pomočjo domačega kapitala; po drugi strani pa bi del presežka naših podjetij moral biti namenjen skupni kulturni rasti in utrjevanju našega položaja v svetu, kar bo naposled ponovno rojevalo sadove vsemu narodnemu občestvu.

Če bi bili — na primer — Slovenska banka in Slovenska zavarovalnica prisotni na vseh kontinentih, ne le nam, marveč tudi tujim podjetjem v službo, ne bi bili v zadregi, kadar bi potrebovali sredstev bodisi za znanstveno delo, bodisi za obrambo naših narodnih interesov.

Vsi vemo, da nas Italijani in Avstrijci izpodrivajo z našega narodnega ozemlja, ko nam odkupujejo zemljo, ko ustanavljajo tuje podjetja na naših tleh, da na ta način gospodarsko stro našega človeka, ki postaja iz dneva v dan bolj odvisen od tujcev in prav zato manj povezan z narodom. Le povezava vseh slovenskih gospodarskih sil more zavreti to sovražno ofenzivo.

Klin se s klinom izbija. Z gospodarskim pritiskom nas hočejo zbrisati s površja, mi moramo z istimi sredstvi okrepiti naše narodno telo.

Slovinci v Zdomstvu moremo prav zato, ker smo svobodni, organizirati naše finančne ustanove s podružnicami na slovenskih tleh: v Gorici, Trstu, Celovcu; pričeti z razvojem večjih slovenskih podjetij v Zamejski Sloveniji; obenem pa večati naš gospodarski potencial po vseh kontinentih.

Ta načrt bi moral biti voden po naših narodnih oblasteh, a spet pača naloga — zaradi domačih političnih razmer — nazaj na rame emigracije.

Težka naloga je to in ni je mogoče izpeljati brez medsebojnega zaganjanja in pa gibčne organizacije.

Zato pa je potrebno vsaj minimalno politično soglasje. široka gospodarska struktura predpostavlja namreč vsaj osnovno politično sodelovanje. Ni mogoče povezovati niti kapitala niti talentov na narodni osnovi, če ni med člani naroda odkritega priznanja skupnih potreb in pristanka na skupne narodne cilje.

Še več! Če tega ni, upravičeno dvomimo, ali more tak narod sploh upati na bodočnost. Zato je izhodiščna točka za vsako organično delo v prid slovenskemu narodu naš politični skupni imenovalec.

Politična povezanost

Kako priti do takega skupnega imenovalca? Dve poti se nam odpirata: totalitarna in demokratska.

Doma se totalitarni režim ruši prav zato, ker zaverovan v resnico, ki si jo je skoval sam, ne najde poti v hipu, ko spoznava, da realnost ne odgovarja njegovi teoriji.

Zlo diktature ni le v omejitvi osebne svobode pod izgovorom, da gre za skupno blaginjo, marveč v okrnitvi čuta za osebno svobodo in za osebno odgovornost, v ubijanju smisla za prostovoljno pripadnost tako ideologiji kakor narodu. S tem jemlje diktatura človeku bistvene lastnosti, ki so potrebne za obstoj in razvoj naroda in to ne nujno s silo, marveč mnogokrat le s tem, da ga zavaja v varljiv občutek moči in stalnosti, ki naj bi izviral iz stranke in države, pa je v resnici le znak okamenelosti, olepšane s propagando.

Ljudje pod diktaturo izgublajo zavest, da je narod močan le toliko, kolikor so močni njegovi posamezni člani, kolikor so ti svobodno in z ljubeznijo včlanjeni v narodno telo.

Pritisk diktature ne vari delov v celoto, marveč drobi dele v manjše manjše in manjše delce, v posameznike, v maso, ki prav zaradi svoje lastne praznine in pasivnosti diktaturo sprejema in si jo želi — kajti odvadila se je navora, ki ga zahteva življenje naroda v svobodi.

V totalitaristični smeri nam potemtakem ni iskati rešitve in poti do skupnega imenovalca.

Nasprotno pa je mogoče priti do skupne izhodiščne točke po poti demokracije, ki je umetnost sodelovanja različno mislečih ljudi, ki jih pa veže skupen cilj: skupni narodov blagor. Prednost demokratičnega življenja je prav v tem, da dopušča poleg večinskega tudi več manjšinjskih mnenj, ki že s svojo prisotnostjo pomagajo pri skupnem razvoju, postanejo pa prav lahko rešitev za vse občestvo, posebno v dobi velikih in naglih zunanjih sprememb. Govoriti, da smo demokrati, pa ne dopuščati različnih, tudi manjšinjskih mnenj, je v narodu prav tako nesmiselno in pogubno kakor zanikati v mednarodnem življenju malim narodom pravice do obstoja.

Ko spoznamo, da je naša rešitev v uporabi demokratskih metod na eni strani, pa v skupni izhodiščni točki na drugi strani — je pol rešitve že tu.

Slovenci v svetu si moramo izvoliti zastopnike v politični forum, ki bo splošno priznan prav zato, ker bo vseboval predstavnike vseh, ali vsaj večjega dela mnenj. Ta forum ne bo nikaka paralelna vlada, ki bi kratila pravno oblast tej ali oni državi, marveč predstavništvo demokratičnih Slovencev, s sedežem v tujini, vse dokler ne more preiti ta funkcija na podoben organizem na našem lastnem ozemlju. Tak politični forum pa ne

bi bil sposoben življenja in dela, če ne bi imeli v njem mesta tudi vsaj simbolični predstavniki rojakov iz ožje domovine. Ko bo domovina svobodna, bodo ti slednji izvolili svoje prave zastopnike v Slovenski parlament, medtem ko bo Predstavništvo Slovencev v svetu nujno obdržalo svojo funkcijo, čeprav si more prestaviti sedež na lastno ozemlje.

Utopija? Odkar postaja jasno, da narodnost ni vezana na teritorij, in ta princip sprejemajo že tudi države, to ni ve čutopija. Le dva primera:

Italijanska vlada je pred dvema leti napovedala ustanovitev zastopstva vseh italijanskih emigrantov in so zanj dobili celo odobritev držav, v katerih prebivajo izseljenci. (N. pr. v Argentini sporazum Ilija-Saragat.) V začetku avgusta letošnjega leta pa je to zastopstvo po dekretu, ki ga je podpisal Amitore Fanfani, že pričelo delovati. „Komite Italijanov v zamejstvu“, kakor se organizem uradno imenuje, je sestavljen iz tridesetih zastopnikov italijanske skupnosti v Zdomstvu, deset predstavnikov pa imenuje italijanska vlada iz organizmov, ki so zaintelesirani na življenju italijanskega naroda izven meja matične države.

Vrhovno sodišče v Z. D. A., katerega naloga je interpretacija in aktualizacija ameriške ustanove, je prisvojilo nov koncept narodnosti, ko je junija tega leta priznalo, da neki državljani, rojeni na Poljskem, severno ameriški državljani po lastni odločitvi, ni ravnal proti prisegi, ki jo je kot ameriški državljani položil, ko je deset let aktivno politično deloval v Izraelu. Dvojna narodnost je dobila s tem legalno zaslombo najvišjega ameriškega sodišča.

Pa tudi vatikanska imenovanja škofov za razne narodne skupine, naseljene izven strnjenegega narodnega ozemlja, prihajajo iz iste miselnosti.

Principa predstavništva in kontinuitete

Vprašanje je, kako priti do skupnega predstavništva v praksi.

Načinov je verjetno več, a najbolj realen se zdi ta, ki sloni na principih predstavništva in kontinuitete. Kajti le zasidranost v realni sedanosti (gre za princip predstavništva) in zakoreninjenje v preteklosti (gre za princip kontinuitete) moreta zagotoviti skupnosti močno rast in bodočnost.

Narodni odbor za Slovenijo, ki ga je poklicalo v življenje zastopstvo demokratičnih političnih strank med vojno, je v emigraciji zadnji in trenutno edini simbol celotne skupnosti in politične preteklosti.

Res je, da mnogo rojakov zaradi tega ali onega razloga NO ne pod-

pira in ne prizna njegove avtoritete. Vendar naj je položaj tega Odbora še tako osporavan in njegovo delo še tako omejeno, res je, da drugega predstavništva Slovenci v svetu nimamo.

Prav tako je res, da NO neposredno ne predstavlja mnogih, ki so se med tem vključili v naše narodno življenje v zdomstvu in niso vključeni v nobeno od tradicionalnih strank.

Iz tega moremo potegniti tele zaključke:

1. Pobuda za obnovljeno predstavništvo mora priti iz NO, kateri naj poda pravila za izvedbo volitev v ta organizem.

2. Prenovljeni NO mora biti sestavljen iz voljenih predstavnikov Slovenije v Zdomstvu in Zamejstvu, ki naj si v bodoče sami postavijo nov delovni program — po demokratskem principu.

3. Dokler pa doma svobodne volitve niso mogoče, naj ima novi NO poleg voljenih mest, ki predstavljajo zdomsko in zamejsko Slovenijo, še nekaj stalnih mest, ki predstavljajo ožjo domovino in na katera mesta imenujejo svoje zastopnike stranke, ki so bile ustanoviteljice NO med vojno; te stranke so namreč dedinje zadnjih svobodno izvoljenih predstavnikov slovenskega naroda v mejah Jugoslavije. Njihov mandat zapade, ko se vrne v domovino svoboda.

Organizacija „Slovenije v svetu“

Na ta način rešimo tako princip predstavništva kakor kontinuitet, brez katere ni nikdar nič velikega zraslo.

Jasno pa je seveda, da bi morala biti osnovna pravila, ki naj jih da NO za svojo lastno reorganizacijo, dovolj široka, da omogočijo sodelovanje ne le tradicionalnih marveč tudi novih političnih smeri.

Tako na primer, naj bi kandidate za preurejeni NO predstavila vsa gibanja, ki imajo vsaj nek osnoven politični program — izražen morda le v glavnih principih — in ki dobe na ta program neko osnovno število overjenih podpisov.

Volitve naj bi se izvedle v vseh krajih, kjer Slovenci žive, tako da bi predstavljal vsak kontinent volilno okrožje, ki bi imelo v NO število mandатов v razmerju s številom rojakov, ki tam žive.

Zastopniki zamejske Slovenije (Koroške, Primorske, Goriške) bi morali biti voljeni ali izbrani skoraj gotovo indirektno preko obstoječih organizacij in njih imena bi morala, zaradi političnega pritiska, nujno ostati tajna.

Na ta način bi NO bil sicer raztresen po vsem svetu, pa bi ravno

zato predstavljal osredno, zamejsko in zdmsko Slovenijo in tako resnično povezoval vso „Slovenijo v svetu“.

Kako bi tak aparat deloval?

Člani NO naj bi izvedli izmed sebe eksekutivo treh ljudi. Naloga eksekutive ali ožjega odbora pa bi bila organizirati pismena glasovanja med člani vsega odbora o predlogih, ki bi jih ti poslali v pretres. Posledica teh pismenih glasovanj so sklepi, ki jih eksekutivni odbor pošlje v izvedbo plačanemu tajništvu s sedežem v Evropi. NO ne bi bil toliko upravno telo, kakor predstavništvo, v čigar krogu naj bi se pretresala različna mnenja, ki so dostikrat vir nesloge v vseh plasteh narodne skupnosti.

Gospodarske pobude, ki bi dobile zaslombo NO, bi bile na ta način vseslovenske. Kulturno delo bi bilo lahko velikopoteznejše, ker bi nujno zajemalo rojake vseh gledanj in ker bi smelo računati s primerno gospodarsko zaslombo.

Narodno obrambno delo na robovih našega narodnega ozemlja bi imelo ne le primerno vodstvo, marveč tudi sodelovanje rojakov iz vsega sveta.

Ne glede na usodo, ki nam jo hočejo krojiti velesile, ne glede na meje, ki nam jih vsiljujejo sosedje, bo na ta način slovenski narod mogoč obstati in rasti tako na svoji zemlji kakor širom po kontinentih, ter doprinašati svoj prispevek k rasti in napredku vsega človeštva, in ne bi bil prisiljen izvršiti samomor, kakor menijo nekateri.

Rešitev je v življenju. V življenju posameznika, ki hoče s svojimi prijatelji istega mišljenja razvijati sebe in svoj rod v duhu novih časov, pa v skladu s tradicijo, iz katere raste.

Na ugovor, da smo mi v svetu drugačni kakor Slovenci doma, odgovarjamo: Res, mi — na primer — v Argentini smo v marsičem drugačni od onih v Severni Ameriki, pa tudi ti so različni od onih na Koroškem, in ti spet različni od Ljubljancev in Mariborčanov — pa vendar niti eni niti drugi sami še nismo Slovenija. Slovenija smo mi vsi — skupaj.

Slovensko poslanstvo

Naše narodno telo, ki ima močnega duha, a je šibkih mišic, mora zaživeti, če hočemo, da zaživimo tudi mi kot njegovi udje, kot člani občestva, kot ljudje. Mrtvila, ki veje iz sodobne mase, se bomo rešili le preko naroda, prav kakor se nadnaravno zveličamo le v občestvu Cerkve. Človek.

atomiziran, nevezan, prepuščen sam sebi v masi, je obsojen na smrt, naravno in nadnaravno. Zato, če ne izvedemo ideje „slovenskega občestva v svetu“, bo naša dolžnost, da iščemo svoje osebne rešitve preko živega organizma kakega drugega naroda, v katerega bi se morali vključiti, čeprav ne brez velikih žrtev.

Vendar smo prepričani, da je v slovenskem narodu še dovolj sil in da nas je Bog poklical k življenju, ne ker bi zahteval od nas samomora, marveč, ker nam je določil nalogo, katere se še ne zavedamo dovolj, a jo čutimo v klicu po življenju, ki ga je vdahnil v nas Stvarnik.

Saj tudi o svojem osebnem poslanstvu vemo le to, da smo na svetu, „da slavimo Boga“, a v čem je bila naša osebna konkretna naloga na zemlji, bomo morda videli šele nekoč v onostranstvu. Nekaj podobnega je z narodnim poslanstvom: vemo, da smo vez med evropskim Vzhodom in Zahodom; vemo, da smo faktor ravnovesja v srednji Evropi, a bil bi znak napuha, če bi zahtevali, da moramo videti svojo vlogo v igri zgodovine jasno kot na dlani.

V mehanizmu človeštva so potrebna poleg velikih tudi mala kolesa in poslanstvo malih narodov v človeški zgodovini je prav tako važno kakor poslanstvo veselih. Kakor je namreč vsak človek edinstven in nenadomestljiv, kakor je talent vsakega izmed nas enkrat in se ne bo ponovil v vsem stvarstvu nikoli več, ter je prav zato vsak človek neizmerno dragocen — tako je tudi vsak narod, vsaka narodna kulturna silnica, ki pomaga poganjati človeštvo proti končnemu Cilju, edinstvena, in izguba vsake silnice je izguba za vso človeško družbo.

Kdo ve, če ni obstoj slovenskega naroda v mozaiku človeštva odvisen od našega napora, od izpolnitve nalog naše emigracije, skratka od primerne organizacije „Slovenije v svetu“.

Zato sledimo klicu življenja, ki ga čutimo v sebi, ustvarjajmo, gradimo narodno telo po zakonih in pravilih, ki jih od nas zahtevata čas in mesto, na katerem smo, in ki nam jih nakazuje že doba, v katero stopamo.

Kdor druge ob sebi ponižuje, ni nikdar velik.

Seume

Če vidimo bolj daleč kot naši predniki, vidimo zato, ker stojimo na njihovih ramah.

Eddington

Politični realizem – pot do slovenske države

Nedavno smo v „Vestniku“ zapisali, da je v vsem človeškem delovanju — zlasti pa še v politiki — potreben realizem t. j. računanje s stvarnostjo, z danim položajem in danimi razmerami, s tehtanjem lastne in nasprotnikove moči in podobno.

Tak realizem — politični realizem — mora torej biti osnova za naše razmišljanje in delovanje za suvereno slovensko državo, ki je naš politični cilj.

Mnogi so, ki mislijo, da nam bo kdo prinesel slovensko državo na krožniku, da nam jo bo kdo poklonil ali da bo šel kdo celo v boj za naše politične ideale. Če smo količkaj realni, moramo vedeti, da nam prav nihče ne bo ničesar poklonil in da ne bo nihče šel v boj za naše interese. Vsak narod si je v zgodovini moral sam priboriti svojo svobodo in samostojnost bodisi z orožjem ali z diplomatsko spretnostjo. Tudi slovenskemu narodu ni prihranjena ta pot. Še tako močno vpitje in stereotipno ponavljanje zahteve po slovenski državi nam te ne bo približalo niti za en milimeter.

Koliko držav je stavilo svoje upanje v Združene narode in v velesile; bili so in še bodo kruto prevarani. Kolikor si je kdo sam priboril, toliko je ima. To je velik nauk tudi za nas Slovence. Kar si bomo sami priborili, to bomo imeli. In ker nismo vojaška sila, se moramo boriti zlasti z duhovnimi sredstvi: s postavljanjem jasnih ciljev, z enotnim nastopanjem v vseh važnih narodnih vprašanjih, z informiranjem svetovne javnosti (ne zato, da bi nam kdo pomagal, ampak da je pravilno informiran in da nam vsaj ne bo nasprotoval).

Dalje narekuje politični realizem tako Slovincem doma kot slovenskim političnim emigrantom, ki imajo še kaj smisla za usodo slovenskega naroda, *da računajo z vsemi možnostmi in vsemi variantami političnega razvoja. Treba je imeti pripravljen pravilen odgovor na vse te variante.*

Katere so možnosti političnega razvoja na slovenskem prostoru? Možnosti je več in težko je reči, katera izmed teh možnosti je bolj ali manj verjetna. Ena izmed takih možnosti je, da se do Titove smrti v Jugoslaviji ne bo nič izpremenilo in je zato vse politično delo treba prilagoditi temu stanju. Naslednje možnosti so, da se tudi po Titovi smrti

še dolgo časa ne bo ničesar izpremenilo ali pa, da je takoj po njegovi smrti pričakovati velike izpremembe (boj za oblast med komunističnimi veljaki, vdor Sovjetske zveze ali sil varšavskega pakta v Jugoslavijo). Nadaljna možnost je državljanska vojna in morebitni poseg zunanjih sil v to vojno. In so še druge možnosti.

Napačno bi bilo, staviti vse upanje in vse delo na eno karto. Kaj takega pameten politik nikdar ne sme storiti; pripravljen mora biti na vse možnosti, na vse mogoče izpremembe v odnosih med državami (npr. v odnosih Sovjetske zveze in Združenih držav Amerike do sedanje Jugoslavije), na izpremembo mišljenja v ljudskih množicah itd.

Tudi na razpad Jugoslavije in na silne nevarnosti, ki so s tem združene za Slovenijo, moramo biti pripravljeni. Molčanje o teh nevarnosti ali njihovo podcenjevanje pa je naravnost strašna brezvestnost.

Politika ni nekaj skeptičnega. Bistvo politike je njen dinamizem, neprestani razvoj. Zato se politični programi pogosto izpreminjajo, zlasti pogosto se menja taktika. O vsem tem — o programih in taktiki — pa vedno odloča večina naroda. To velja za narode, ki imajo demokratski politični čut. In k tem narodom prav gotovo spadamo tudi mi Slovenci, čeprav beremo tu in tam, da slovensko ljudstvo doma ni sposobno, da bi se „pravilno“ orientiralo in pravilno odločalo. Toda mi ne dvomimo prav nič o tem, da je slovensko ljudstvo doma politično zrelo in da *ima edinole ono pravico odločati o svojih političnih ciljih, programih in taktiki.*

Emigracija nima prav nobene pravice vsiljevati rojakom doma, ki tvorijo ogromno večino slovenskega naroda, svojih rešitev, ki nastajajo brez točnega poznanja razmer, potreb in ljudskega razpoloženja. Emigracija ima lahko glede vseh aktualnih slovenskih vprašanj svoje mnenje, o tem lahko razpravlja in je prav, da razpravlja in stavi predloge, toda odločali bodo ljudje v domovini. Zato je postavljanje nekih kategoričnih zahtev, katerim bi se morali ukloniti tudi rojaki doma, samo nesmiselno, ampak tudi megalomansko in očituje veliko domišljavost in nadutost. Emigranti so lahko — kar smo že večkrat zapisali — zgolj svetovalci rojakom doma in pomočniki pri izvedbi njihovih sklepov in nič več. V tem pogledu je bil odlično formuliran tisti člen programa Slovenske krščanske demokracije (objavljen l. 1945.), ki je postavil zahtevo po slovenski državi, pa je obenem poudaril, da bo slo-

venski narod sam odločil s splošnim, enakim in tajnim glasovanjem vprašanje vstopa Slovenije v vsako zvezo držav.

Zanimivo je, da je moral Slovence opozoriti na politični realizem hrvaški politični voditelj dr. Krnjević. Iz njegovih izjav je razvidno, da ni dovolj samo postavljati ciljev, ampak je potrebno tudi pokazati sredstva, ki bodo pomagala doseči cilj, in nakazati pot, ki vodijo do cilja in povedati, kako bomo odstranili velike in težke ovire, ki so na poti do cilja. Dr. Krnjević je pokazal na eno tako oviro: odprto mejo proti Italiji in strašni italijanski apetit po slovenski zemlji ter je izrazil začudenje nad dejstvom, da nekateri slovenski razumniki v zdomstvu, ki se zavzemajo za neodvisno slovensko državo, ničesar ne povedo o zunanjepolitičnih vprašanjih v zvezi z ustanovitvijo take slovenske države. Ne povedo, kako mislijo Slovenci urediti mejo proti Italiji. Zanimivo je, da ni na to Krnjevićevo vprašanje nihče odgovoril.

Svoj vzvišeni cilj — svobodno in neodvisno slovensko državo — bomo dosegli, ako bomo računali z realnostjo, z dejstvi, z razmerami in z ovirami, ki jih je treba premagati. Bog daj, da bi se vsi Slovenci dokopali do tega spoznanja!

Rudolf Smersu

Churchill je ustoličil Tita

Pod gornjim nalovom je bil v srbski „Naši reči“, ki izhaja v Angliji, objavljen članek, v katerem so dobesedno navedene brzojavke, pisma, memorandumi, ki sta jih izmenjala Churchill in Roosevelt med zadnjo svetovno vojno. Poleg tega so tudi navedena nekatera pisma, ki sta jih izmenjala kralj Peter in Roosevelt. Iz tega zanimivega članka je bolj kot iz znanih Churchillovih spominov razvidno, da je bil prav Churchill tisti, ki je spravil Tita na oblast v Jugoslaviji. Churchill je delal to v sporazumu s Sovjetsko zvezo, in je sam — brez predhodnega sporazuma z Amerikanci — odločal v vprašanjih jugoslovanske politike. Amerikanci (Roosevelt in njegovi sodelavci) so sicer pravilno ocenjevali razmere v Jugoslaviji, toda bili so premafo odločni prot samostojnim ukrepom Churchilla.

KMEČKI PUNTARJI, PREDHODNIKI VAŠKIH STRAŽARJEV IN DOMOBRANCEV

Letos proslavljamo 400-letnico največjega slovensko-hrvaškega kmečkega upora, ki je tragično končal s smrtjo Gubca in njegovih sodelavcev v letu 1573. Komunistične oblasti doma skušajo s članki in raznimi proslavami ta veliki kmečki upor in sploh vse kmečke upore izrabiti za svojo propagando. Hočejo jih prikazati kot predhodni pojav komunistične revolucije in partizanske vojske. Ljudem bi radi dokazali, da so bili kmečki upori oblika razrednega boja, in da so naši predniki — kmetje že pred stoletji zahtevali komunistični kolektivni sistem in brezrazredno družbo.

Zgodovinska resnica pa je seveda popolnoma drugačna.

Kmečki upori so imeli socialni značaj. Bili so upor zoper brezobzirno postopanje tujerodnega fevdalnega plemstva s podložnimi kmeti in zlasti upor zoper **nove davke**, davščine in tlake, ki v starih urbarjih (to so zapiski o kmečkih dajatvah fevdalnemu gospodu) niso bile zapisane. Zato je šel boj za **staro pravdo** in ne za kako novo pravdo ali nov družbeni red in najmanj za komunistični kolektivni red. Ta značaj kmečkih uporov priznava tudi Sergej Vilfan v Pravni zgodovini Slovencev (str. 288), ki je sicer napisana v popolnoma marksističnem duhu, kjer pravi: „Ost gesla ‘za staro pravdo’ je bila po svojem prvotnem pomenu verjetno naperjena proti zvišanju urbarialnih dajatev...“ Slovenski kmečki puntarji so se torej borili za svoje **stare pravice**, ki so jih jim kratili tuji plemiči.

Toda slovenski kmečki upori niso imeli samo socialnega značaja. Še več! Slovenski kmečki puntarji so se — zlasti v zadnjih uporih — borili tudi zoper tujo miselnost in tujo vero — protestantizem —, ki so jo tuji plemiči in razni mestni stanovi širili in vsiljevali slovenskemu kmečkemu ljudstvu. Zelo značilno je, da je bil začetnik protestantizma na Slovenskem Primož Trubar in prav tako njegovi sodelavci proti kmečkim uporom, kar je popolnoma razumljivo, kaiti kmetje so se borili za svoje **stare svetinje** in pravice tako materialne kot duhovne. Odklanjali so **nove davščine** na tudi **nove verske ideje**, prinešene iz tujine (iz Nemčije).

Danes pojejo komunistični pisci slovenskim protestantom kar največjo slavo. Zanje so bili slovenski protestanti narodni velikani, ker so prvi pisali slovenske knjige. Ne povedo pa, da niso slovenskih knjig pisali toliko iz ljubezni do slovenskega jezika, ampak zaradi fanatične predanosti novi nemški veri — protestantizmu. Kako bodo sedaj komunistični zgodovinarji in ideologi razložili ta čuden pojav, da so njihovi slavljenci — slovenski protestantski pisci — nastopali

zoper slovenske kmečke puntarje? Mi dobro vemo, da tega pojava sploh ne bodo poskušali razložiti, ker ga ne morejo.

Neovrgljivo zgodovinsko dejstvo je, da so bili slovenski kmečki puntarji borci za svoje tradicionalne pravice, borci proti vsemu novemu in tujemu, borci zoper tuje plemstvo, ki jim je nalagalo nove davke in jih sililo v novo vero.

Prav tako so nastopali z orožjem v roki vaški stražarji in domobranci proti tistim, ki so začeli rušiti slovensko tradicijo in uničevati vse to, kar je bilo ljudem sveto, ki so širili iz tujine (Sovjetske zveze) importirano komunistično učenost: razredni boj, preganjanje vere in brezboštvo, pobijanje duhovnikov in resničnih predstavnikov slovenskega ljudstva, uničevanje osebnega dostojanstva in zatiranje vsake svobode.

Z vsjo pravico moremo stražarje (ki so stražili vasi) in domobranci (ki so branili domovino) vzporejati s slovenskim kmečkimi puntarji. Dočim so komunistični partizani uničevali slovenske vasi in slovensko domovino, pobijali Slovence in zanašali tuj duh in brezboštvo na slovensko zemljo, so vaški stražarji in domobranci — kakor pred stoletji slovenski kmečki puntarji — branili slovensko tradicijo, branili slovenska življenja, branili krščansko vero, ki jo izpoveduje slovensko ljudstvo že nad 1200 let, branili domače šege in navade in pristno slovensko miselnost.

Obojim — kmečkim puntarjev in našim protikomunističnim borcem, ki so v veliki večini izšli iz kmečkih družin — smo dolžni veliko hvaležnost in priznanje. Iz preživelih protikomunističnih borecev in njihovih potomcev naj vstane nov rod, ki bo pometel tujo zločinsko navlako iz naše domovine.

Zoran

NOVE KNJIGE

IVAN DOLENEC: MOJA RAST

Ne spominjam se, da bi kako knjigo tako v dušku prebral, kakor sem to storil, ko sem dobil v roke knjigo „Moja rast“, ki jo je napisal ravnatelj Ivan Dolenc in jo je priredil dr. Tine Debeljak, izdala pa kot svojo 84. publikacijo Slovenska kulturna akcija.

Resnično je to izredna knjiga, ki jo je napisal tudi izredno dober človek, popularna osebnost v predvojni Sloveniji, profesor, gimnazijski ravnatelj, državni poslanec, kulturni zgodovinar in še posebej „krekolog“, mož načel. narodno zaveden in globoko veren. Lahko rečemo, da je bil Dolenc

svojim rojakom luč na gori in kažipot. Dolenc je — kakor tisoči izmed Slovencev — doživel pod komunističnim režimom svojo Kalvarijo. Iz te Kalvarije se je rodila „Moja rast“, knjiga, ki jo je začel pisati v novomeški jetnišnici, kamor so ga komunisti zaprli potem, ko so se polastil oblasti v Sloveniji.

Za nas — slovenske protikomunistične borce in politične emigrante — ima knjiga še prav poseben pomen, saj opisuje tisto dobo, ki je ena najstrahotnejših v slovenski zgodovini. Popisuje prihod Nemcev v Novo mesto v aprilu 1941, katerim pa so takoj sledili Italijani, ki so ostali do razpada Italije. Dalje popisuje šest tednov partizanske vlade v Novem mestu po odhodu Italijanov t. j. šest tednov strahovlade in zločinov. Po partizanih umorjenim osebam v spomin je Dolenc napisal poseben odstavek z naslovom „Mrtvim v spomin“. V tem odstavku pove, kako so komunisti brez zaslišanja in brez vsake sodbe postrelili dr. Arka, Grilca, Verbica, nekega Mikuža iz Idrije, posestnika Seljaka in Poljanca iz Šmarjete, nato več moških in žensk z Bučke, profesorja Keka, Viktorja Šmarca, Jožeta Pavliča, tajnika Franca Armenija, dva brata Mikca, veleposestnika Fabjančiča, Grobovo Marijo in še več drugih. S tem se je proslavilo partizanstvo v šesttedenskem vladanju v Novem mestu.

Nato popisuje Dolenc prihod Nemcev v Novo mesto (21. oktobra 1943) in novomeške razmere. Razloži svoje odklonilno stališče do OF, poda vsebino svojih protikomunističnih govorov v Novem mestu in okolici, ki so bili tudi eden izmed „zločinov“, zaradi katerih so ga pozneje komunisti obsodili na večletno ječo. Posebno omembo zasluži poglavje „Moje ječe“. Ni dolgo to poglavje (obsega samo 38 strani), pa je tako živa slika tiste dobe, kakršnih je malo v slovenski pisani zgodovini. Obenem pa je to poglavje slika človeka, ki „je bil čudovit značaj, nad vse dober človek, vedno nasmejan in vesel življenja (kakor pravi dr. Tine Debeljak v „Besedi o Ivanu Dolencu“).

Posebej je treba poudariti, da so Dolencovi spomini pisani brez sovraštva in strasti, da je vedno iskal samo resnico, da je tudi v najtežjih trenutkih svojega življenja pogumno nastopal in imel velik čut odgovornosti, da je bil pravičen do skrajnosti in do vseh — tudi do nasprotnikov.

Ko je Dolenc dne 14. marca 1947 dokončal svojo avtobiografsko knjigo „Moja rast“, ni imel namena (kakor sam piše) spisa nadaljevati. Toda pozneje se mu je zdelo, da spisu nekaj manjka in zato je napisal še „Nekaj dostavkov k moji rasti“, ki so prav tako zanimivi kot sam prvotni spis. Zlasti njegova „Opazovanja iz zatišja“ vsebujejo važne podatke in sodbe o dogodkih in razmerah, ki pa so morda za nas včasih preveč optimistične.

Ob sklepu knjige je njen prireditelj dr. Tine Debeljak nekoliko izpolnil Dolencov življenjepis s podatki, ki jih je nabral iz obširnega dopisovanja, ki ga je vodil z Dolencem. Tem podatkom je dal naslov „Beseda o Ivanu Dolencu“. Dragoceni so ti podatki, ker izpopolnjujejo sliko, ki jo je v vsej skromnosti o sebi narisal Dolenc sam.

Pripomniti je treba še to, da se je Dolenc zelo zanimal za emigracijsko kulturno delo: in ne samo zanimal, celo sodeloval je pri njem. Tako je npr. v Zborniku Svobodne Slovenije za l. 1961 izšla njegova „Glosa o Prešernovi vernosti.“ — Dr. Debeljak omenja Dolencovo pismo z dne 4. junija 1966, v katerem krepko pohvali Zbornik Svobodne Slovenije za l. 1966 in še posebej „fino napisane Resnice o naši borbi“ (Hirschegeger). Silno vesel je bil Dolenc Brumnove monografije o dr. J. E. Kreku pod naslovom „Sree v sredini“. Prav tako je bil izredno vesel Mauserjeve trilogije „Ljudje pod bičem“ in je zapisal: „To je res objektivni prikaz dogodkov iz časa biča: 1941 do nekako 1950. Mauser si je z njo postavil trajen spomenik.“ Po občudovanju je tudi bil za Debeljakov prevod „Martín Fierro.“

Redke so naše publikacije o dobi vojne in komunistične revolucije in še

redkejše o povojni dobi. Zato smo upravičeno veseli tega Dolenčevega deia in se zahvaljujemo prireditelju dr. Tinetu Debeljaku in Slovenski kulturni akciji za to dragoceno knjigo.

Rustja

IVAN DOLENC, MOJA RAST

Ne bom tajil, da sem Dolenčeve spomine z zanimanjem prebral. Med vojno me je doletela čast, da sem ga spoznal; veliko sva govorila o naši preteklosti: on kot živa priča, podpisani pa kot radoveden študent, katere-mu je isto preteklost pok. msgr. škrbec marsikdaj in marsikje drugače pri-kazal, kakor je to razglašala uradna linija večinske stranke na Slovenskem.

Ko je bila zadnja stran spominov končana, sem se znašel pred zaključ-
kom: prav posebej smo dolžni hvalo dr. Tinetu Debeljaku, ki je Dolenčev^o besede neokrnjene pustil nam in zanamcem. Za tako dejanje — spričo ne-katerih Dolenčevih navajanj — je potreben čut odgovornosti in zavest nuje izpolniti zadano nam nalogo. To je dr. Debeljak odlično opravil. S to mi-slijo ostanejo pred nami Dolenčevi spomini sami, kot da bi izšli recimo do-ma ali kjerkoli.

Knjiga bo brez dvoma vzbudila zelo različne ocene. Starejši rod in mnogi, ki žive v stalni in trdni uradnosti jo bodo pozdravili kot nov do-prinos k blesteči slovenski preteklosti. Mnogi, ki so po Dolenjskem kot do-mobranci varovali rod in dom, se bodo zmigaje z rameni spraševali in iskali odgovore in pojasnila. Premnoge pa bodo zaključne besede v Josipu Brozu Titu pognale pod strop. Tudi mene so, kajti vsa naša tako opevana prete-
klost se na vsem lepem podre, ko namesto nekdanjih hvalnic dr. Kreku in dr. Korošču zaidemo v slavospev edinemu, skorajda očetu domovine, ki naš bo rešil Rusov. Čisto preprosto povedano! kako je mogoče vskladiti protiko-munistični govor v Novem mestu 1944 pa zapor pod OZNO in neke vrste priseganje na Tita, si ne moremo drugače razložiti, kot da je Dolenc — kot mnogi drugi — doživel velik razvoj. Bržkone ga bodo v domovini mnogo lažje razumeli kot kdorkoli v emigraciji. Ostane pa: Dolenc je tako zapisal in če je, je imel svoje razloge.

V knjigi je sila veliko drobnih odtenkov, ki so tako lepo popisani. Te podobe popeljejo nazaj v domovino, predvsem še, če je bralec to in ono osebo poznal. Na žalost pa mladega rodu k branju ne bodo pritegnile. Bog daj, da bi se motil. Iz knjige namreč veje tudi posebna teža vsemogočnosti, ki je zapopadena v posameznih osebnostih večinske stranke. Knjiga je tako najboljše izpričevalo strankinega vodstva od tistega dne naprej, ko dr. Ko-rošec ni mogel več stalno živeti na Slovenskem. Vse je teklo, kot bi nama-zal, službena mesto so kar padala (ali odpadala), organizacija je bila brez-
hibna in da ne bi vojna prišla vmes, bi sčasoma res dosegli ogromen napre-dek. Kljub vsemu pa se ne morem znebiti občutka, da je na marsikateri strani precej nagnjenja k oprezni drži, sposobnosti laviranja in plavanja

nad vodo. Temu gotovo Dolenec ni kriv; on je pač živel v času, ko smo na sploh popolnoma pozabili, da je treba orati na globoko in temeljito; v času, ko smo preveč hlepali za zunanostjo predvsem v politiki in sproti pozabljali, da je učeniška garda, rojena v katoliških shodih, prav zaradi bučnosti drugih morala oditi v zatišje. Stranka — in njen velik eksponent je bil Dolenec — je tako postala plitva; in s tem je bil vdor revolucionarne levice precej olajšan. Ostaja namreč zgodovinsko dejstvo, da se je temu vdoru uprl prej preprost slovenski fant, kot pa se je ves uradni aparat zmigal. In če se ne bi vojna za nas tako končala, kot se je, bi verjetno doživeli resnično prerojenje večinske stranke.

Dolenčeva knjiga popisuje slovenski svet, kot ga nikoli več ne bo. Ostala bo kot dokaz ljubezni resnega slovenskega javnega delavca, ki je svoje zadnje dni življenja brez dvoma končaval s tako trdno vero v našo narodno bodočnost, da bi gore premikal. Dolenec je bil osebno nedvomno globok, kot je moč razbrati — še bolj iz osebnega poznanja — in verjetno je njega samega marsikdaj bolelo, da vse le ni bilo tako, kot si je on zamišljal. A zato ni odnehal. Se pravi: napake so bile, so in bodo. Iz njih se bo treba učiti za prihodnjost. Kolikor bodo k temu pomagali Dolenčevi spomini komurkoli, je odvisno od slehernega med nami.

6. maja 1973

Pavle Rant

KAKO JE TO MOGOČE?

Kratko razmišljanje ob novi Rebulovi knjigi

Pisatelj Alojz Rebula je pri celjski Mohorjevi družbi izdal lansko leto knjigo z naslovom „Smer nova zemlja“. Knjiga vsebuje šest meditacij; to so predavanja o verskih vprašanjih, ki jih je imel Rebula v Ljubljani pred mladimi katoliškimi izobraženci.

Rebula je velik pisatelj, globoko veren kristjan, nov oblikovalec slovenskega jezika, nov in velik ustvarjalec slovenskih kulturnih vrednot. Bogu moramo biti hvaležni, da nam je v teh težkih časih dal moža take širine in globine.

Toda, kako je mogoče, da tako globok in razgleden mož ne najde pravega odnosa do našega protikomunizma, in ne samo našega, ampak tudi do tistega, katerega se je oprijela Cerkev v obrambo vere, svojega obstoja in svobode človeškega rodu. Ni prvič v zgodovini Cerkve, da se je uprla duhovnemu in fizičnemu nasilju, da se je uprla krivi veri. Uprla se je Ariju, Nestorju, Atili, Henriku VIII in drugim tiranom in krivim prerokom. Tako se je uprla tudi komunizmu zaradi njegove protičloveške vsebine. Naj v tej zvezi navedemo, kaj v tržaški „Mladiki“ piše Vinko Beličič v svoji kritiki Rebulove knjige. Potem, ko odkritosrčno pohvali Rebulovo knjigo kot globoko religiozno delo, pravi dobesedno tole: „Vidimo, kako je zletelo s krova (Cerkve)

— in tu navajamo Rebulove besede — 'njeno izključno tostransko brašeno, od častitljive latinščine do dobromislečega antikomunizma; vse, kar ni v zvezi z Edinopotrebnim'. — Latinščina, dobro, to je forma, lahko se umakne. Toda antikomunizem je nekaj drugega, je vsebina: boj proti organiziranemu brezboštvu in totalitarizmu. Vojskujoča se Cerkev je vedno svarila pred nevarnostmi, ki so vernike grozile odtrgati od Boga. Tako dela tudi še danes, bodi prilično ali neprilično. To je njena nenehna dolžnost."

Prav je zapisal Beličič. Antikomunizem je ideja, ki se postavlja proti ideji zla in se bori za upostavitve božjega kraljestva ljubezni, pravice in svobode. Res je, da so nekateri to idejo zlorabljali za svoje politične namene, toda zato ni ta ideja nič manj krščanska, nič manj sveta, velika in občečloveška.

Naj navedemo še en odstavek iz Beličičeve kritike v „Mladik“. Beličič piše: „Alojz Rebula zvesto občuduje Edvarda Kocbeka. Upal bi si celo reči, da je kristjan in Slovenec Kocbek njegov mit. V Kocbeku vidi stvariteljski zanos, in kakor je do drugih kristjanov strog — seveda po pravici —, je od Kocbekovega partizanskega dnevnika, tega sadu 'ljubezenske nepomirljivosti do slovenskega genija', ves prevzet. Če bi bil avtor omenjeni Kocbekov dnevnik — 'Tovarišijo' in 'Listino' — nekoliko kritičneje prebral, bi našel v njem tudi mesta, ki niso posebno združljiva z vero ljubezni."

Obzirna je ta Beličičeva beseda. Ne pove, da je Kocbek izrecno odobral umor slovenskih duhovnikov, da je osebno kriv (bil je tedaj v vodstvu OF), za pokol domobrancev in civilistov po končani vojni.

Kako je mogoče, da Rebulo — mož globoke vere (o kateri prav nič ne dvomimo) — ne razume boja slovenskega naroda zoper nečloveški komunizem, ki se je pod krinko osvobodilnega boja skopal na pleča slovenskega naroda? Kako je mogoče, da ne more spoznati bistva Edvarda Kocbeka in se da zapeljati njegovemu patetičnemu govorenju in pisanju?

Dr. K.

Matjaž Klepec, Teharje so tlakovane z našo krvjo. Samozaložba. Izšlo v Buenos Airesu 1973. Obsega 102 strani in vsebuje: Priznanje žge, Dragi mladi slovenski prijatelj, Predaja v Pliberku, Proti Celju-Celjska procesija maja in junija 1945, Teharje, Množični pokoli, Na morišču. Razen uvoda vsebuje knjiga sama pričevanja očitvidcev. Je pravzaprav nadaljevanje knjižice „V Rogu ležimo pobiti“, ki jo je napisal Tomaž Kovač in jo je leta 1969 izdala Družba sv. Mohorja v Celovcu. Radi pomanjkanja prostora bomo o novi knjižici poročali prihodnjič.

Karel Mauser

DOMAČA PRST JE V NAS

Vsak mlad človek pride v obdobje, ko se mu zazdi, da se ni vredno mučiti za stvari, za katere so se gnali njegovi starši. Začuti, da drugo okolje, v katerem živi, zahteva od njega hojo proti drugačnim ciljem, da je preteklost starega rodu pač preteklost, v kateri je stari obstal in ni zmožen na nova pota. Mladi rod pa ima svoja pota in svoje cilje.

Je to huda skušnjava in na žalost so primeri, ko se mladi trgajo iz slovenskega občestva in se kot drobeci potapljajo v tujem morju. Zavest, da so vendar z drobnimi koreninicami pripeti na zemljo, iz katere so izšli njihovi starši, zgineva, čez čas vstane le zdaj pa zdaj še kak spomin, dokler tudi ta ne ugasne.

Teško in bridko je vsako umiranje, najtežje in najbridkejše je narodovo. To je duhovna smrt, umiranje tistega, kar ožarja vsak narod s posebno lučjo. Narod brez mladih duhovnih sil je osivel narod, je starec, ki gleda samo še v preteklost, ker je bodočnost temna.

Edina pot, da se ognete skušnjavi, ki sem jo omenil, je zavest, da domovina ni samo na domačih tleh, temveč povsod, kjer slovenski človek živi. So meje, so morja, ki nas ločevajo, toda vsa ta zemlja, ki nas nosi, je v globinah celota, nad žarečim središčem so plasti, na katerih živimo, in pod oceani so trdi mostovi, ki nas vežejo.

Duha imamo, ki v hipu preleti tisoče in tisoče kilometrov, ki lahko v hipu obkroži cel svet. Nismo kakor svetloba strašno odaljenih zvezd, ki potrebuje leta, da doseže zemljo. Glejte, dragi moji, če boste v sebi začutili, da je vsak izmed vas domovina zase, da je domovina v vsakem, ki slovensko čuti, tedaj boste dovolj močni, da vas skušnjava, ki smo jo omenili, ne zmaga.

Občutek, da v sebi nosite vse, kar slovenski človek ljubi, vas bo krepila. Mislite vedno na to, da narodova zgodovina ni zapisana samo na straneh knjig, ampak da je zapisana v nas vseh, da jo vsak izmed nas nosi in da bo rod za nami nosil tudi tisto, ki jo bomo mi ustvarili. To je tisto, na čem prestano pretakanje iz roda v rod, ki pomeni življenje.

Če boste tako gledali, bo v vas vedno želja, da ostanete v slovenski skupnosti, vedno želja, da nosite domovino in njeno zgodovino v sebi in da jo tudi na tujem kažete in krepite. Na ta način boste doživljali domovino povsod, videli jo boste v Argentini, v Ameriki in Kanadi, v Avstraliji in na Koroškem in na Primorskem in zadeli obnjo celo tam v Porabju. Občutek, da

je, čeprav majhna, strašno razsežna, bo krepila vaše duhovne sile in nikoli vas ne bo sram priznati, da ste Slovenci.

Naj nas nikdar ne bo sram te misli! Tisoči in tisoči živé iz nje, dajte, moji dragi prijatelji, tudi vi, tako bomo vedno potrebovali drug drugega! Tako bomo vedno cveteli v isto bodočnost, ki bo, prepričan sem, svetla in lepa.

(Naša luč, januar 1973)

O SPOŠTOVANJU TUJIH NAZOROV

Hrvatski filozof dr. Kvirin Vasilj je v „Hrvatskem katoliškem glasniku“ napisal članek „Strahotna zabluda“, ki zasluži, da njegovo vsebino podamo na kratko našim bralcem.

Dr. Vasilj pravi, da se je kmalu po volitvah predsednika Združenih držav (Amerike) razgovarjal z neko gospo — katoličanko, ki mu je povedala, da je vpisana v republikansko stranko, da pa je glasovala za McGoverna. Na vprašanje, kako je mogoče, da je glasovala za moža, ki zagovarja splav t. j. umor otroka v materinem telesu, je ta gospa odgovorila, da je glasovala za McGoverna, ker je ta proti vojni. Dr. Vasilj ji je pojasnil, v kakšni strašni zmoti se nahaja. Koliko je vredno McGovernovo obžalovanje žrtev mladih vojakov v Vietnamu, ako odobrava umore nedolžnih otrok? V velikih mestih Severne Amerike se v enem letu pomori več nedolžnih otrok kot pa je padlo vojakov v vsi dobi vietnamske vojne. Če bi McGovern iz resničnih, iskrenih in moralnih razlogov obžaloval usodo ameriških vojakov, ki umirajo v Vietnamu, bi moral še bolj obžalovati usodo nedolžnih otrok, ki jih morijo njihove matere, od katerih želi glasove, da pride na predsedniško mesto. Tukaj je na delu samo strahotna sebičnost, ki ne pozna ne idealov ne načel — vse v cilju, da se doseže namen — predsedniško mesto. Če bi bil McGovern prepričan, da bi mu odobravanje in slavljenje vojske v Vietnamu prineslo večino, tedaj bi on bil največji bojevnik v Ameriki.

V zadregi je gospa rekla, da spoštuje mnenje sogovornika dr. Vasilja, nakar ji je ta odgovoril takole: „Prosim Vas, nikar ne spoštujte mojega mnenja, ako istočasno spoštujete McGovernove nazore. Resnica je samo ena in samo ta je vredna spoštovanja. Vi lahko spoštujete mene kot osebo, ako to želite. Toda jaz se resno bojim, da Vi ne cenite niti svojega lastnega mišljenja, ako zares spoštujete McGovernove nazore.“

Z IMENI NA DAN!

„Klic Triglava“ (Štev. 401) piše, da je še danes v zdomstvu med zastarelimi ljudmi nekaj takih, ki gledajo proti Rimu in Dunaju. — Dobro bi bilo vedeti, kdo so ti ljudje, in koristno delo bi napravil „Klic Triglava“ z objavo imen teh zmešancev in z objavo njihovih citatov, ki dokazujejo njihovo avstrijsko in italijansko orientacijo. Ko jih bo objavil, naj računa z vso našo pomočjo pri uničevanju takšnih miselnost. Čakamo torej na objavo... recimo v štirih mesecih. Sicer...

KDO JE KRIV?

„Jugoslavija ima skupno 36 milijard novih pesov nepokritih dolgov. Jasno je, da s takšno prezadolženostjo jugoslovansko gospodarstvo ne more naprej. Voda je sedaj prišla do grla in gospodarstvo se utaplja. Kdo je kriv? Krivi so tehnokrati, liberalni anarhoidi, kriv je hrvaški, slovenski, makedonski nacionalizem, kriva je katoliška Cerkev in kriva je srbska pravoslavna Cerkev. Kriv je Glas koncila, Ognjišče in ne vem še kdo. Krivi so vsi tisti, ki marksizma ne poznajo ali se ga ne držijo. Zato so ugotovili, da je edino zdravilo povratek k Marxu. Da ozdravijo jugoslovansko gospodarstvo, bodo sedaj vsi z večjo vneto znova študirali marksizem: otroci v otrških vrtec, šolarji v osnovnih šolah, dijaki na srednjih in visokih šolah, delavci v tovarnah, kmetje v hlevih, zlasti pa še komunisti sami.

Ko bodo znali vsi marksizem na pamet, bodo prišli zlati časi za Jugoslavijo, kot so že zdavnaj prišli za sovjetskega delavca in kmeta in kot prihajajo za srečne državljane kitajske republike. Zato vsi Marxa v roke, Zvezi komunistov pa znova vso oblast!“

Katoliški glas, štev. 44 iz l. 1972

TISTIM, KI PIŠEJO O „ZATOHLI“ ARGENTINI

V „Smeri v slovensko državo“ je v štev. 46 (1973) napisal -JF naslednje: „Reči moram, da je slovensko v Argentini danes najlepša in ganljiva poteza na podobi slovenstva. Takega idealizma in take ljubezni do našega nesrečnega naroda ne srečamo nikjer drugod. To, kar zmorete v kulturnem in narodnostnem pogledu Slovenci v Argentini, je pravi čudež...“ (Ostali del pisma se naša na odnos med Smerjo in Sijem slov. svobode).

SLOVENSKI KOMUNISTI ZBORUJEJO V ITALIJANŠČINI

Doberdob je znan slovenski kraj na Primorskem. V tem slovenskem Doberdobu je imela 28. januarja letos sestanek komunistična Zveza za krajevne avtonomije. Obravnavali so razne kočljive probleme, ki zadevajo slovensko zemljo. Razen nekaj oseb so bili vsi navzceči Slovenci, toda poročila so bila v italijanščini. To se ni zgodilo prvič. Bratanje slovenskih komunistov z italijanskimi uničuje slovensko narodno zavest in zato ni čudno, da pošiljajo družine slovenskih komunistov svoje otroke v italijanske šole in italijanska društva in da se vrše zborovanja v italijanščini.

RAZDIRALNO DELO SLOVENSKIH KOMUNISTOV NA KOROŠKEM

Koroški Slovenci vseh političnih smeri so bili mnenja, da je iz narodnih ozirov nujno potrebno, da pri občinskih volitvah na Koroškem, ki so bile 25. marca, Slovenci nastopijo samostojno s svojo lastno listo. Koroški Slovenci so prišli do spoznanja, da jim njihova navezanost na avstrijsko ljudstvo in na socialistično stranko ni prinesla nobenih koristi. Zato so se prvič v povojnih letih Slovenci iz katoliškega in socialističnega tabora zedinili, da nastopijo skupno.

Zgodilo pa se je nekaj neverjetnega. Jugoslovanskim komunistom skupen nastop koroških Slovencev ni šel v račun. Zakaj jim ni šel v račun, ne vemo; verjetno pa je to, da svetovnemu komunizmu koristi mnogo bolj socialistično-marksistična večina v Avstriji kot pa samostojen nastop koroških Slovencev, ki bi socialistom vzel nekaj glasov. Rezultat volitev — porazen za socialiste — je pokazal, da ni stališče jugoslovanskega komunizma prav nič pomagalo avstrijskim socialistom, pač pa je uničilo lepo priložnost, da bi Slovenci vseh političnih prepričanj nastopili enotno in skupno in tako pokazali vsemu svetu, koliko je na Koroškem Slovencev.

Pri vsem tem je zelo žalostno in poniževalno vlogo odigral dr. Zwitter, vodja levičarske Zveze slovenskih organizacij na Koroškem. To organizacijo in njeno gasilo „Slovenski vestnik“ podpira denarno Ljubljana. Dr. Zwitter je bil sprva za skupen nastop. Nenadoma pa se je skupaj s svojo organizacijo izjavil proti samostojnemu skupnemu nastopu koroških Slovencev pri občinskih volitvah z utemeljitvijo, da se je nacistični Heimdienst izjavil, da bo tak nastop smatral za ugotavljanje števila koroških

Slovencev. Tak smešen in neresen razlog je dr. Zwitter (po naročilu Ljubljane seveda) prinesel na dan in s tem razdril skupni slovenski nastop na Koroškem. Tako sta se šovinistični in nacionalistični Heimatdienst ter po komunistih plačana Zveza slovenskih organizacij znašla v objemu in skupaj pokopala slovensko politično manifestacijo, ki bi imela za koroške Slovence velik moralen in političen pomen. Ta poteza jugoslovanskih in še posebej slovenskih komunističnih partijcev je ena najsrमतnejšh političnih potez v zvezi s koroškimi Slovenci.

SEDMI ČLEN AVSTRIJSKE DRŽAVNE POGODBE

V zvezi z dogodki na Koroškem smo že večkrat omenili sedmi člen avstrijske državne pogodbe, ki ga avstrijski Nemci zavestno kršijo. Naše bralce bo gotovo zanimalo, kaj pravi ta člen. Pod naslovom „Pravice slovenskih in hrvaških manjšin“ pravi ta člen naslednje:

1. „Avstrijski državljani slovenske in hrvatske manjšine na Koroškem, Gradiščanskem in Štajerskem uživajo iste pravice pod enakimi pogoji, kakor vsi drugi avstrijski državljani, vključno pravico do svojih lastnih organizacij, zborovanj in tiska v svojem lastnem jeziku.“

2. „Avstrijski državljani slovenske in hrvatske manjšine na Koroškem, Gradiščanskem in Štajerskem imajo pravico do osnovnega pouka v slovenskem ali hrvaškem jeziku in do sorazmernega števila lastnih srednjih šol; v tej zvezi bodo šolski učni načrti pregledani in bo ustanovljen oddelek šolske nadzorne oblasti za slovenske in hrvatske šole.“

3. „V upravnih in sodnih okrajih Koroške, Gradišanske in Štajerske s slovenskih, hrvaških ali mešanim prebivalstvom je slovenski ali hrvaški jezik dopuščen kot uradni jezik dodatno k nemškemu. V takih okrajih bodo označbe prav tako v slovenščini ali hrvaščini kakor v nemščini.“

4. „Avstrijski državljani slovenske in hrvatske manjšine na Koroškem, Gradiščanskem in Štajerskem so udeleženi v kulturnih, upravnih in sodnih ustanovah v teh pokrajinah pod enakimi pogoji kakor drugi avstrijski državljani.“

5. „Dejavnost organizacij, ki merijo na to, da odvzamejo hrvaškemu ali slovenskemu prebivalstvu njegov značaj in pravice kot manjšine, se mora prepovedati.“

Iz povedanga sledi, da sta se ob zadnji protislovenski gonji kršila zlasti tretji in peti paragraf sedmega člena avstrijske državne pogodbe. Zato so koroški Slovenci v resoluciji, ki so jo poslali 11. oktobra lanskega leta avstrijski vladi, odločno zahtevali prepoved Heimatdiensta in drugih podobnih organizacij na Koroškem, saj so bile pobudnik in nositelj protislovenskih izgredev.

Dne 26. januarja letos je dopolnil 60 let naš zvezni tajnik JOŽE MELAHER. V Baragovem domu v Clevelandu so se zbrali njegovi sodelavci in prijatelji in so mu pristrčno čestitali k lepemu jubileju. Naš jubilar se je rodil na Pobrežju pri Mariboru. Pred vojno se je udeleževal v katoliških mladinskih organizacijah in v tajništvu SLS v Mariboru. Po nacistični okupaciji Štajerske je organiziral oborožen odpor slovenskih četnikov in jim pod imenom Zmagoslav poveljeval do konca druge svetovne vojne. Po vojni se je s svojimi četniki umaknil na Koroško in nato v Italijo. Leta 1949 pa se je naselil v Clevelandu, kjer ves čas deluje v številnih slovenskih organizacijah. Že več let je tajnik Zveze DSPB, tajnik Narodnega odbora za Slovenijo in tajnik SKD-SLS, predsednik pevskega zbora in časnikar — sourednik Amerikanskega Slovenca in sodelavec Vestnika, Ameriške domovine, Svobodne Slovenije, Zbornika itd. Na proslavi njegove 60-letnice v Clevelandu mu je v imenu sodelavcev prijateljev toplo čestital naš zvezni predsednik Karel Mauser z željo, „da bi Ti Bog dal ob vseh skrbih in težavah, ki se jim ljudje pač ne moremo ogniti, vedno dovolj moči, da bi težave in skrbi mogel nositi in zmagovati.“ — To želimo svojemu zveznemu tajniku borec iz vseh kontinentov.

Drugi naš jubilar je PAVLE RANT, ki je 3. januarja letos dopolnil 50 let. Z zamudo se spominjamo tega jubileja, toda zato nič manj pristrčno. 50 let življenja slovenskega političnega emigranta in javnega delavca pomeni najmanj 30 let dela na vseh mogočih področjih, kjer se veliko gara pa za to nič ne dobi. Tako je tudi z našim Pavletom. Začel je z javnim delom že v dijaških letih in potem je opravljal in še opravlja vse mogoče javne funkcije. Izklesan protikomunist že v dijaških letih je bil za časa vojne prostovoljni aktivni protikomunistični borec. Po vojni je bil v Rimu na delu, da reši čimprej rojake iz taborišč. Ko je prišel v Argentino, je vse svoje sile posvetil reševanju problema slovenske politične emigracije. Seje, predavanja, tečaji, pisanje člankov, poučevanje v slovenskih šolah, priprava slovenskih šolskih učnih knjig itd. je vsebina Pavletovega delovanja. Vse to delo preveva velika ljubezen do slovenstva, odločno odklanjanje komunizma in velika ljubezen do slovenske mladine. Veliko težav je moral prebresti, pa smo prepričani, da bi se tudi danes, ako bi nastopil nov trenutek odločitve, prav tako odločil za pot upornika proti krivici, nasilju in umoru — za pot slovenskega svobodnjaka.

V članku „Politični realizem“, ki ga je „Vestnik“ objavil v svoji prvi letošnji številki, g. Rudolf Smersu navaja dr. Krnjevičev uvodnik v „Hrvatskem glasu“ v zvezi z vprašanjem slovenske države. Pri tem navaja, da dr. Krnjevič, predsednik Hrvatske seljačke stranke, opozarja Slovence, naj se ne navdušujejo nad samostojno slovensko državo zaradi neurejenih meja z Italijo.

Prav gotovo je nekaj izrednega, da je to vprašanje postavil dr. Krnjevič, ki dosledno v svojih člankih in programatskih izjavah zagovarja neodvisno hrvaško državo. Težko je verjeti, da bi Italijani delali kako razliko med slovensko Primorsko (z obalo) in hrvaško Istro, da ne rečem Dalmacijo z otoki. Vprašanje je zato, ali so Hrvati že rešili ta problem, ali pa je dr. Krnjevič sedaj zavzel dr. Puševo stališče do Jugoslavije, ki ga navaja g. Smersu.

Menim, da se Slovenci še kako zavedamo tega problema in da zato z nezaupanjem gledamo na hrvaški politični ekstremizem, ki grozi razbiti Jugoslavijo v kakršnikoli obliki in izpostaviti tako Slovenijo kot Hrvaško „latentnemu in nevarnemu nasprotniku“ onstran Soče. Zmerni politično misleči Slovenci ne morejo mimo dejstva, da dr. Krnjevič noče Jugoslavije. Težko je verjeti v čudeže in realizem nam narekuje, da smo pripravljeni na vsako eventualnost. V slučaju, da bi Hrvati vztrajali pri neodvisni hrvaški državi, ne bi Slovincem preostalo nič drugega kot da zahtevajo svojo neodvisno slovensko državo in da mednarodno zavarujejo čim več svojega ozemlja in naroda. Seveda pa obstojajo tudi tihe želje, da bi se Slovenija priključila neodvisni hrvaški državi. Kaj bi nam v takem slučaju narekoval politični realizem?

Alojzij Zupan

Anglija

28-2-73

Slovenska revija „Misli“, ki izhaja v Avstraliji, je v lanski oktobrski številki omenila članek „Baski v boju za svoje pravice“, ki je bil objavljen v Vestniku štev. 2/1972.

DAROVALI SO:

Odbor Zavetišča škofa dr. Gregorija Rožmana sporoča vsem bralcem in prijateljem:

Prispevki za zavetišče od 1. marca do 30. aprila 1973

Darovali so:

Šivic Srečko	51.—
Fraz Leopold	100.—
Č. g. Škrbec Jože	172.—
Kovač Marija	210.—
Oblak bratje	500.—
Msgr. Novak France ..	102.—
Hribovšek Franc	100.—
Kodelič Štefan	40.—
Rozina Veronika	10.—
Urbanč Franc	10.—
Cernak Jože	20.—
Sušnik Jakob	10.—
Velkovrh Miro	10.—
Makovec Ivan	694.—
Blazinšek Zdenka	50.—
Župančič Ivanka	10.—
N. N. -i	5.503.25
Trpin Jože — Kanada (darovano in v gotovini prodano zemljišče v Barrio Churruca)	11.000.—
Skupaj	18.592.25

Mesto cvetja za pokojnike:

pok. Krenner Franc:

Dr. Srečko Baraga ...	50.—
Cof Emil	50.—
DSPB — Tabor	100.—

Kocjančič Doroteja ...	100.—
Rigler Radivoj	15.—
Hacin Pavla	100.—

pok. Pristavec Franc:

Cof Emil	150.—
Druž. Matičič	50.—

pok. mama (ob obletnici):

Buda Stane	200.—
------------------	-------

pok. Trpin Jerica:

Trpin Jože	100.—
Mustar Stane	100.—
Skupaj	1.015.—

Vplačana članarina 854.—

Vse člane DSPB in bralce Vestnika lepo prosimo: če še niste poravnali članarine Zavetišča (24.— letno), to storite čim prej; ob jubilejih se Zavetišča spomnite s posebnimi darili. Znance in prijatelje po svetu naprosite, naj priskočijo na pomoč.

V tiskovni sklad Vestnika:

Vombergar Mirko	1.50
Petrič John	3.—
Hočevnar Francka	1.—
Štefan Vesel	1.50
Alojzij Rus	1.—
Rudi Kolarič	2.50
Tone Oblak	10.—
Miro Odar	1.—
Karel Mauser	5.—
Skupaj (v dolarjih)	26.50

Iskrena hvala!

Correo
Argentino
Suc. 7

TARIFA REDUCIDA
Concesión No. 6830

Propiedad Intelectual
No. 1.144.379
Ramón Falcón 4158, Bs. As.